

Jānis Taukačs: Par bagāto un nabago brāli

Jānis Taukačs, zvērināts advokāts

<https://www.delfi.lv/news/versijas/janis-taukacs-par-bagato-un-nabago-brali.d?id=50822711>

Reiz divās kaimiņzemēs dzīvoja divi brāļi. Vienas zemes iedzīvotāji bija pārtikuši, otras – nabadzīgi. Reiz nabagais brālis aizbrauca ciemos pie bagātā un jautāja, kādēļ tā sanācis, ka starp abiem brāļiem un viņu zemēm ir tik lielas atšķirības. Ko bagātais dara citādi? "Braucam," bagātais teica, un abi iesēdās vienā no modernajiem vilcieniem, kas sākuši braukāt pa valsti bez jebkādiem skandāliem.

"Automašīnas tavā zemē gan nav tik šikas kā pie mums," skatoties ārā pa vilciena logu, teica nabadzīgais brālis, "bet pie mums tās diemžēl lielā mērā apmaksā visa tauta, jo bieži tiek tirgotas ar PVN karuseļu palīdzību," bez lepnuma par šo faktu viņš atzina.

"Kā tie karuseļi notiek?" bagātais apvaicājās.

"Nu, pircējs atnāk pie tirgotāja un saka, ka vēlas šo auto, bet par piektdaļu lētāk. Tad tirgotājs pārdod kaimiņvalsts uzņēmumam, tur reģistrē, bet nākamajā dienā auto jau atgriežas atpakaļ. Pircējs nopērk auto no šī mašīnas importētāja, maza uzņēmuma, kurš savukārt ar visu pircēja samaksāto PVN kabatā pazūd. Droši vien kādu daļu iedod arī sākotnējam tirgotājam."

"Vai tad policija tur neiejaucas? Vietējais reversais PVN vien jau nepalīdz, jo krāpnieki tādējādi tikai tiek aizstumti no vienas nozares uz citu. Pie mums policija varētu apciemot jebkuru šādā darījumā virknē iesaistīto, pat auto pircēju, jo viņš zināja, ka pērk no mazā uzņēmuma par piektdaļu lētāk, nevis no sākotnēji apciemotā tirgotāja, ar kuru sarunāts konkrētais auto."

"Nē, mums nodokļa iekasēšana ir svarīgāka par vainīgo sodīšanu, tāpēc mums policija parasti neiesaistās, bet nodokļu administrācija cenšas aiziet tik pie sākotnējā tirgotāja ar cerību bez operatīvām darbībām mēģināt ko pierādīt un atgūt pazaudēto nodokli," teica nabagais.

"Bet tad taču krāpnieki turpinās savu rūpalu!" neizpratnē bija bagātais.

"Tā arī ir, vienīgi internetā lasīju kādas PVN profesores apgalvojumu, ka tendence koncentrēties tikai uz nodokļa atgūšanu ir vērojama vairumā Eiropas nodokļu administrāciju," nabagais piekrita.

"Nu tad vismaz tā nozagtā nauda atgriežas valsts ekonomikā," kaut nedaudz optimisma sarunai centās piešķirt bagātais.

"Ne vienmēr," atbildēja nabagais. "Mums valstī sistēma izveidota tā, ka es kā investors varu naudu ieguldīt, piemēram, Kipras uzņēmumā, kas pelna tur un samaksā ap 2–3% efektīvo UIN likmi, bet citreiz 0% UIN. Tad attiecīgo peļņu Kipras uzņēmums izmaksā Latvijas akcionāram, kas arī nemaksās IIN par saņemtajām dividendēm, jo UIN "samaksāts" citā ES valstī. Tātad investēt Kiprā un saņemt peļņu var būt pat 10 reizi izdevīgāk, nekā investēt Latvijas uzņēmumā."

"*No way!** To taču pat visbagātākās valstis neatļaujas! Un kā jūtas tavas valsts komersanti, kas maksā lielo UIN?" bagātais bija šokā. "Mums gan ir virkne pret izvairīšanos vērstu normu. Piemēram, var skatīties, vai pēc ekonomiskās būtības UIN ir Kiprā samaksāts (nevis uzņēmums vispār ir Kipras UIN maksātājs), ar ko šis uzņēmums Kiprā nodarbojas – vai peļņa tiešām radusies tur, kādēļ piemērojama 0% UIN likme, vai būtībā neveidojas Kipras uzņēmuma pastāvīgā pārstāvniecība mūsu valstī, vai Kipras uzņēmumu pārvalda un pieņem būtiskākos lēmumus no mūsu valsts, nevis Kiprā, jāskatās, vai tur uz vietas ir cilvēki, kas vada uzņēmumu, vai tikai formāli apstiprina to, kas nolemts pie mums. Galu galā ir vesela Eiropas pret izvairīšanos vērsta direktīva, kas nevar būt ieviesta tikai ķeksīša pēc, automātiskā informācijas apmaiņa starp nodokļu administrācijām utt."

"Esmu drošs, ka neko neesmu sajaucis, jo šādu situācijas interpretāciju pirms mēneša mūsu nodokļu administrācija apstiprināja uzziņā, kas tai ir obligāta. Tajā administrācija apstiprināja,

ka pie mums pret izvairīšanos vērsta normas nepiemērojam, kaut arī tās ir likumos ir iestrādātas, bet IIN par dividendēm, kas saņemtas no Kipras, nav jāmaksā, jo izpildīts kritērijs, ka ārzemēs samaksāts UIN (kaut arī 0%)! Vēl vairāk, ja paskaties uz tiešo ārvalstu investīciju statistiku, tad jau daudzus gadus mūsu valstī lielākie investori ir tādas "mega eksportētājvalstis" kā Kipra, Nīderlande un Luksemburga. Tas nozīmē, ka administrācija viegli varētu paanalizēt, no kurienes ir šo (vairumā gadījumu – holdinga) kompāniju akcionāri un kāda ir attiecīgo līdzekļu izcelsme (vai tiešām nauda nāk no Kipras vai tikai plūst cauri tai no kāda ofšora), ja vien vēlētos."

"Mjā," novilka bagātais brālis, "tad es nesaprotu, kādēļ tik ļoti lielus nodokļus uzliekat mazāk atalgotajiem, ja varat atļauties neaplikt peļņu un nelikt cietumā krāpniekus. Taču es saprotu, kādēļ jūs esat tur, kur esat."

* Īstenībā viņš teica te netulkojamo "no sh...t".